

Pothvat pomoraca Lošinjskog barka »Esempio«

Kada danas brodovi ratnih mornarica gostuju u stranim državama i lukama, običaj je da se uz obavezne ceremonijal, posjete znamenitosti te luke, prirede za mornare po neka sportska natjecanja: amerikanci u boksu, Englezi u nogometu, a takva su natjecanja prihvatili i članovi posada sa trgovačkih brodova, pa nije rijetko da u novinskim informacijama ili člancima reportera koji posjećuju posade naših brodova saznamo da je posada jednog broda u prvom uplovljenju u neku stranu luku odigrala nogometnu utakmicu sa tamošnjim klubom ili posadom nekog broda.

A danas u jeku masovnih sportskih takmičenja u nogometu, odbojci ili košarci, zaboravilo se na plemenite podvige i viteške igre u davnijim vremenima, u doba naših djedova, na podvige u jedrenju i veslanju, jer je to bio u tim vremenima jedini i glavni sport kojim su se tada bavili pomorci. Naši stariji pomorci sjećaju se na takve podvige. Čitamo u tadašnjoj dnevnoj štampi da bi se takva natjecanja držala prilikom vjerskih i državnih blagdana. Čitamo tako u našim starijim novinama o natjecanjima u veslanju običnim brodskim čamcima u Trstu, na Rijeci, u Boki Kotorskoj. Tako pred prvi svjetski rat, kada su učestali dolasci engleskih i ruskih ratnih brodova u naše luke, zapažamo, eto jednom, da su prilikom posjeta engleske eskadre gradu Bakru, daci bakarske nautike pozvali engleske mornare na natjecanje u veslanju, pa premda i nisu pobijedili, dokazali su stranim pomorcima barem ono što ih je naučio »prvi hrvatski mornar« Kuzma Randić, dugogodišnji učitelj veslanja i mornarskih vještina bakarske nautike. Desilo se to upravo onda kada su bakarski profesori pozvali zapovjednika te eskadre, da se upozna sa Nautikom, njezinim kabinetima i nastavom u školi i kada je, kako govore, — taj pomorac izjavio da bi takva nautička škola, sa takvim kabinetima i nastavnim radom, mogla mirne duše postojati i u samom Londonu.

I nedavno kada smo listali stare zagrebačke i zadarske dnevnikove, naišli smo na jednu noticu, koja je vrijedna da se zabilježi i da se istrigne zaboravu; da se osvjehi za današnje generacije, jer ona govori o sportskim vrlinama naših pradjedova.

Naime, 1878. godine slaveći tridesetu godišnjicu vladanja cara Franje Josipa, ratni brodovi stacionirani u Carigradu priredili su natjecanje u veslanju; bili su to mornari sa engleskih, turskih i austrijskih brodova, naime sa topovnjače »Albatros«, koji je jedini iz austrijske ratne mornarice bio tamo stacioniran. U plemenitu borbu krenulo je šest engleskih čamaca, četiri turska i dva austrijska čamca. Na žalost, nisu zabilježena imena članova posade oba čamca, ali se obavijesti zadarskog dnevnika »Narodni list« znade, da su to bili izabrani mornari iz Istre i dalmatinskih otoka i da su naši mornari pobijedili i onako nikad nepobjedive Engleze.

I dok se donosila ova vijest, jer je ona proistekla iz službene obavijesti štaba ratne mornarice, upravo zadarski »Narodni list« nije mogao preći preko još jedne pobjede. Jer upravo istog dana, 18. kolovoza, na rođendan Franje Josipa, lošinjski pomorac kap. Allebrand Petrina, zapovjednik lošinjskog barka »Esempio«, koji je tih dana boravio u francuskoj luci Dunkerque, pozvao je zapovjednike drugih jedrenjaka u luci na natjecanje u veslanju običnim brodskim čamcima. Ne zna se kakvi su bili uvjeti natjecanja, koja je bila staza, jer o tome novinske obavijesti iz tih vremena ne govore, no znamo iz pričanja naših djedova, pa iz pojedinih privatnih sačuvanih zapisa, da su uvjeti i staza bili i te kako točno fiksirani.

Saznajemo tako da se na izazov kap. Petrine prijavilo deset brodskih čamaca, no na stazi pojavilo se šest čamaca. Natjecanje je pozdravljala gradska lična glazba, a masa pučanstva uz stazu u luci bodrila je natjecatelje. Vijest veli da je posada barka »Esampio« prva stigla na cilj, za njom čamac američkog broda »Suzan I. Campbell«, a treće mjesto zauzeo je čamac francuskog jedrenjaka »Jeune Alphonsine« iz Dunkerque.

Štura novinska vijest ne govori o postignutim nagradama, ne govori o vremenu pređenom na stazi, ne veli koliko je bilo odstojanje obaju čamaca, veli samo da je pučanstvo burno aplaudiralo lošinjskom čamcu na kojemu se nalazila četvorica snažnih Lošinjana i njihovom kormilaru, zapovjedniku kap. Petrinu.

I kada govorimo o tom pothvatu posade lošinjskog barka »Esempio«, ne bi smjeli mimoći agilnog njegovog zapovjednika kap. Petrinu, koji je u to doba bio poznat kao jedan od najposobnijih i najvještijih lošinjskih pomoraca. Jer, provevši na moru preko pola stoljeća, od toga četrdeset godina zapovijedi i pedeset i pet prijelaza ekvatora, zadržao se na zapovjedi barka »Esempio« preko devetnaest godina, da nakon gubitka broda u ciklonu koji je zahvatio luku Pensacola, samo kratko vrijeme plovi na jednom Kozulićevom parobrodu. No, već 1902. godine kap. Petrina ponovno se vraća jedrima, preuzima zapovijed čeličnog barka »Contessa Hilda« ostavši na njemu do smrti, koja ga je zatekla 1906. godine u luci Iquique.

Grubih manira, ali plemenite duše, pun kulture i ljubavi za svoje mornare, kap. Petrina je najbolje dokazao svoju privrženost moru, brodu i posadi, kada je osobno kormilario brodskim čamcem u natjecanju u luci Dunkerque.

A danas, kada se pomorci bave na moru drugim aktivnostima, bilo je — barem mislimo — korisno da se zabilježi i ovaj oblik mornarskih zabava prije skoro stotinu godina, koji je danas u svim lukama i na svim brodovima već davno zaboravljen.

Dr Radojica BARBALIĆ, Rijeka

